

BESTUURSAFSPRAKEN

POL-uitwerkingen Noord-Limburg

Colleges van B&W van

Gemeente Beesel
Gemeente Bergen
Gemeente Gennep
Gemeente Horst aan de Maas
Gemeente Mook en Middelaar
Gemeente Peel en Maas
Gemeente Venlo
Gemeente Venray

en het college van GS van

Provincie Limburg

1. Algemeen

De demografische ontwikkelingen, de economische crisis en de decentralisatie van rijks/provinciale taken levert vraagstukken op die ons in de regio binden. De regio speelt immers een steeds belangrijkere rol of het nu gaat om de aanpak van leegstand (detailhandel, agrarisch vastgoed), het oplossen van de mismatch in de woningvoorraad, etc. In het proces rondom de totstandkoming van het POL2014 is de rol van de regio steeds nadrukkelijker naar voren gekomen. Dit heeft ertoe geleid dat onder het mom van 'regio aan zet' de regio Noord-Limburg de uitdaging heeft opgepakt om te komen tot 6 thematische POL-uitwerkingen (als onderdeel van het werkprogramma 2015-2018 van de Regio Venlo). Regionale samenwerking is essentieel om tot een goede visie te komen. De mensen die de regio wonen, werken en leven, houden zich namelijk niet aan gemeentegrenzen en hebben over het algemeen dezelfde behoefte: een aantrekkelijk woon-, werk- en leefomgeving met een hoge ruimtelijke kwaliteit en voldoende voorzieningen.

Aanvankelijk zouden eind 2015 de POL-uitwerkingen gereed moeten zijn (op basis waarvan dan concrete bestuursafspraken konden worden gemaakt). Hoewel de regio voortvarend aan de slag is gegaan, is de visievorming nog niet gereed (op een aantal fronten is er (nog) geen overeenstemming in de regio) en is er op aandringen van het PHO Ruimte meer tijd en aandacht besteed aan het meenemen van de gemeenteraden in dit proces.

Op verzoek van de provincie ligt er nu toch een set (tussentijdse) bestuursafspraken (peildatum 31 december 2015). Gezien de verschillende fases waarin de POL-uitwerkingen verkeren, hebben deze bestuursafspraken ook een divers karakter. Daar waar mogelijk gaat het om concrete afspraken (hoe bereiken we het doel), aangevuld met procesmatige afspraken (wat gaan we samen doen om het doel te bereiken). Deze bestuursafspraken worden gebruikt om de Provinciale Omgevingsverordening in de zomer van 2016 te actualiseren.

Uitgangspunten

Het POL2014 bevat een aantal algemene Limburgse principes waarbij kwaliteit en uitnodigen centraal staat:

- vanuit het motto 'meer stad, meer land' een nadrukkelijke keuze voor hoogwaardige steden (stedelijkheid wint aan economische en sociale betekenis) in een waardevol landschap (het belang van het Limburgse platteland als vestigingsfactor);
- het bieden van (tijdelijke) ruimte voor verweving van functies kan enerzijds de vitaliteit en aantrekkelijkheid van gebieden vergroten en anderzijds leiden tot creatieve vormen van meervoudig ruimtegebruik;
- kwaliteitsbewustzijn in de vorm van het 'nieuwe groeien' oftewel zorgvuldig omgaan met onze voorraden: onze ruimte (steden en dorpen, natuur, landschap), onze voorzieningen (gebouwde omgeving, infrastructuur, vervoerssystemen), onze natuurlijke hulpbronnen, onze milieuruimte en onze ondergrond (dynamisch voorraadbeheer);
- prioriteit voor het herbenutten van cultuurhistorische en beeldbepalende gebouwen;
- inzet op energiebesparing en op een zo groot mogelijk aandeel vernieuwbare energiebronnen;
- de uitnodigingen om (samen) zaken op te pakken en zo te werken aan een beter leef- en vestigingsklimaat: plannen maken is mooi, omgevingskwaliteit tot stand brengen is nog mooier!

Afspraken

- 1.1. De basisafspraken en spelregels uit het POL2014 worden door de regiogemeenten onderschreven en uitgewerkt in regionale visies (POL-uitwerkingen) voor de thema's Werklocaties, Wonen, Energie, Detailhandel, Vrijtijdseconomie en Landelijk gebied in lijn met de Ladder voor Duurzame verstedelijking. De POL-uitwerkingen vormen de basis voor het gemeentelijk beleid.
- 1.2. Gezien de samenhang en het samenspel tussen deze thematische uitwerkingen onderling én andere actuele regionale beleidstrajecten (Mobiliteitsplan en Delta-opgave) neemt het PHO Ruimte begin 2016 een besluit over het in elkaar te schuiven van deze sectorale visies tot één integraal afwegingskader: de Regionale Omgevingsvisie 2016.

- 1.3. Het borgen van de ruimtelijke kwaliteit, ofwel de gebruikswaarde, belevingswaarde en toekomstwaarde, is een essentieel onderdeel van de Regionale Omgevingsvisie. Vanuit de POL-uitwerking Landelijk gebied wordt in 2016 een Ruimtelijk kwaliteitskader opgezet. Niet alleen als afwegingskader voor nieuwe ontwikkelingen, maar ook vanuit de ruimtelijke component van de opgaven v.w.b. klimaat, water, natuur, landschap en cultuurhistorie zelf.
- 1.4. De provincie faciliteert de regio met tools voor monitoring en evaluatie, met GIS-toepassingen op regionale schaal.
- 1.5. De POL-uitwerkingen zullen (deels) de status van een structuurvisie krijgen en zullen dus door de afzonderlijke raden moeten worden vastgesteld. Inspraakprocedures worden gezamenlijk en gelijktijdig doorlopen. Gemeenten spannen zich in om, vanuit de ambitie om er in de regio samen uit te komen, te komen tot zoveel mogelijk gelijkluidende besluiten. In overleg met de griffies in de regio wordt begin 2016 de procesgang vastgesteld.
- 1.6. In het PHO Ruimte (en indien nodig ook bovenregionaal vanuit de regierol van de provincie) vindt afstemming plaats over:
 - a. nieuwe initiatieven voor ruimtelijke ontwikkelingen, die vallen binnen de criteria voor regionale afstemming (zie verschillende thema's);
 - b. wijzigingen in programma, die vallen binnen de criteria voor regionale afstemming, in lopende projecten en integrale gebiedsontwikkelingen (rekening houdend met de meervoudige doelstellingen).

De zogenaamde 'pijplijn' initiatieven (die weliswaar vallen binnen de criteria, maar nog niet regionaal afgestemd zijn) worden voorjaar 2016 door gemeenten en provincie samen in beeld gebracht.
- 1.7. Regiobestuurders zitten met mandaat bij het PHO Ruimte (8 tot 10x per jaar) en op uitnodiging van de regio kan de provinciale bestuurder daarbij aanschuiven. Voorjaar 2016 wordt een protocol ontwikkeld waarin deze bestuurlijke afstemming wordt beschreven (denk aan procesgang, rolverdeling, bevoegdheden, wat houdt informeren-afstemmen-instemmen in, wat te doen bij een meerderheidsbesluit, status van adviezen, etc.).
- 1.8. Bij gesignaleerde afwijkingen van de afspraken wordt als volgt gehandeld:
 - a. primair spreken gemeenten elkaar hierop aan;
 - b. indien dit onvoldoende resultaat heeft, zal de provincie op verzoek van één of meer gemeenten haar beschikbare instrumenten inzetten om naleving van de afspraken te bevorderen;
 - c. daarnaast kan de Provincie uit eigen beweging haar instrumentarium inzetten om de naleving van de afspraken te bevorderen of af te dwingen.
- 1.9. De provincie neemt in het hoofdstuk Ruimte van de Provinciale Omgevingsverordening bepalingen op om te borgen dat er geen ruimtelijke plannen worden vastgesteld die in strijd zijn met de voorliggende afspraken.
- 1.10. Wijziging van de afspraken en onderliggende documenten gebeurt alleen in samenspraak tussen alle partners.

2. Werklocaties

Bedrijventerreinen

Doel

Doel van het nog nader uit te werken regionale bedrijventerreinvisie en -beleid is te komen tot een consistente regionale programmering en goede ruimtelijke ordening van werklocaties ten behoeve van het behoud en uitbreiding van de lokale en regionale werkgelegenheid.

Uitgangspunten

- De basisafspraken en spelregels uit het POL 2014 worden door de regiogemeenten onderschreven en uitgewerkt in de regionale bedrijventerreinvisie en -beleid dat daarmee in lijn zal zijn met de Ladder van duurzame verstedelijking.
- De gemeenten en provincie onderschrijven het regionale belang en de bijzondere positie van natte bedrijventerreinen en kavels voor milieucategorie 5 bedrijven.
- De provincie onderhoudt het bedrijventerreineninformatiesysteem REBIS op basis van door de terreineigenaren te leveren basisinformatie en stelt dit ter beschikking van de gemeenten. Gemeenten en provincie gebruiken de gegevens uit REBIS als basis voor hun analyses en beleidskeuzes.
- De gemeenten en provincie constateren op basis van REBIS dat d.d. 1-1-2015 het bestaande aanbod van bedrijventerreinen (kwantitatief) in voldoende mate in de toekomstige vraag voorziet en tevens niet alle rest- en plancapaciteit terstond uitgeefbaar is en dat er derhalve sprake is van een evenwichtige verhouding tussen aanbod-vraag en er daarom geen directe noodzaak is tot het schrappen van plannen. Wel aandacht voor fasering van (kwantitatieve) uitgifte of (kwalitatieve) invulling, door middel van het bepalen van kansrijkheid.
- Bij de verdere uitwerking van de bedrijventerreinenstrategie staan de volgende uitgangspunten centraal (conform besluit van de 8 gemeentebesturen d.d. 8 oktober 2013):
 - de behoefte van de sector en de klant;
 - herstructurering en leegstandsbestrijding;
 - gedifferentieerd areaal aan bedrijventerreinen;
 - vermindering van de organisatorische versnippering.

De wijze waarop de ruimtevraag van bedrijven (bestaand en nieuw) wordt opgepakt is in onderstaande tabel vastgelegd:

ruimte vraag van	opgepakt door	
	lokaal	regionaal
bestaande bedrijvigheid	1. individuele gemeente als eerste aan zet 2. inventariseert de vraag vanuit bedrijf 3. faciliteren op bestaande kavel / op bestaand bedrijventerrein gemeente	4. indien onmogelijk opschalen naar regio
bijzondere bedrijvigheid		1. regio als eerste aan zet 2. belang regionale economie zeer groot of zeer specifieke eisen aan ruimtevraag (bv: havenactiviteiten, grootschalige bedrijvigheid, hoge milieucategorie)
starters	1. individuele gemeente als eerste aan zet 2. starters stimuleren en faciliteren 3. doorgroei faciliteren in eigen gemeente	4. indien onmogelijk opschalen naar regio
nieuw- vestigings		1. regio als eerste aan zet 2. afstemming over meest geschikte locatie a. in RPO overleggen b. rekening houden met segmentering c. rekening houden met herstructurering

Afspraken

- 2.1. De verdere uitwerking in 2016 vindt plaats via twee hoofdlijnen: beleid en instrumentarium:
- a. Een bestaand bedrijf altijd gefaciliteerd moet kunnen worden in de regio en bij voorkeur op een bedrijventerreinenlocatie in de eigen gemeente. Herstructurering en hergebruik vormen hierbij belangrijke instrumenten en is derhalve een door de gemeenten en provincie nader uit te werken thema. Als het bijvoorbeeld nodig is om een kavel eenmalig beperkt uit te breiden (bijvoorbeeld met maximaal 10%) om de verplaatsing van een lokaal gebonden bedrijf te voorkomen (en daarmee mogelijke leegstand) zou dat in goede regionale afstemming mogelijk moeten zijn, zonder dat dit verrekend hoeft te worden in kader van dynamisch voorraad beheer.
 - b. Indien bij lokale uitbreidingsbehoefte van grootschalige bedrijven de ruimtevraag niet binnen de bestaande lokale voorraad gefaciliteerd kan worden, zullen de gemeenten en de provincie gezamenlijk bezien of er een maatwerkoplossing gevonden kan worden. De randvoorwaarden voor maatwerk aanpak zullen de gemeenten en provincie gezamenlijk uitwerken en in lijn zijn met de uitgangspunten.
 - c. Omdat de lokale uitbreiding van grootschalige bedrijven, ondanks de gezamenlijke inspanning van gemeenten en provincie, in sommige gevallen uitsluitend via verplaatsing binnen de regio kan worden gefaciliteerd, zullen de gemeenten en provincie gezamenlijk compensatiemaatregelen voor achterblijvende kavels in relatie tot het thema herstructurering of transformatie uitwerken.
 - d. Het faciliteren van de ruimtebehoefte van nieuwvestigers zal regionaal worden opgepakt. In gezamenlijkheid zullen de gemeenten en provincie de meest geschikte locatie(s) in beeld brengen. Bij de uitwerking van dit onderdeel van het regionale bedrijventerreinenbeleid worden in ieder geval meegenomen de thema's: "segmentering", "schaalgrootte", "herstructurering", "wensen en keuzevrijheid bedrijven", "regionale werkgelegenheid (inzet Werkgeversservicepunt) en "acquisitie".
- 2.2. Bij de verdere uitwerking van het bedrijventerreinenvisie en –beleid wordt in de loop van 2016 ook de bedrijventerreinenprogrammering nader uitgewerkt, waarbij geldt dat:
- a. Indien op basis van de gegevens uit REBIS een mogelijk toekomstig kwantitatief tekort aan bedrijventerrein in de regio wordt voorzien, de gemeenten en/of de provincie het initiatief nemen om in gezamenlijkheid te komen tot een additionele bedrijventerreinontwikkeling in Noord-Limburg.
 - b. Indien er op basis van gegevens uit REBIS en/of door de gemeenten en/of provincie een kwalitatieve mismatch wordt voorzien, zal er in gezamenlijke afstemming tussen en met gezamenlijke instemming van de gemeenten en provincie nieuwe lokale of regionale planvoorraad worden toegevoegd middels lokale of regionale saldering, in achtneming van de uitgangspunten. Ten behoeve hiervan zullen de gemeenten en provincie de randvoorwaarden van saldering, in het kader van het dynamisch voorraadbeheer, nader uitwerken, waarbij rekening zal worden gehouden met de uitgangspunten en afspraak 1.
- 2.3. Gemeenten en provincie werken in het 1e kwartaal van 2016 de rol en positie van de bestaande ambtelijke RPO's uit voor de thema's werklocaties, kantoren en detailhandel (mede in het licht van algemene afspraak 7 en 8).
- 2.4. Voor de (middel)lange termijn verkennen de gemeenten en provincie de ontwikkeling van één regionaal grondbedrijf. De gemeenten en provincie zullen deze ambitie (middels één of meerdere scenario's) gezamenlijk uitwerken.

Kantoren

Doel

Doel van het nader uit werken regionale kantorenvisie en -beleid is het behoud en waar mogelijk uitbreiding van de werkgelegenheid in een kwantitatief en kwalitatief passende voorraad aan kantoren.

Uitgangspunten

- De basisafspraken en spelregels uit het POL 2014 worden door de regiogemeenten onderschreven en uitgewerkt in een regionale kantorenvisie en -beleid dat daarmee in lijn zal zijn met de Ladder voor duurzame verstedelijking.
- Bij de uitwerking van de regionale kantorenvisie zullen de regiogemeenten en de provincie gezamenlijk de in het POL 2014 benoemde concentratie- en balansgebieden nadere begrenzen en vastleggen.
- De provincie stelt periodiek/jaarlijks een kantorenmonitor op en stelt deze ter beschikking aan de regiogemeenten. Gemeenten en provincie gebruiken deze als basis voor hun analyses en beleidskeuzes.

Afspraken

2.5. Bij de verdere uitwerking door de gemeenten en de provincie wordt rekening gehouden met:

- a. Het feit dat er geen transitiegebieden zijn aangewezen in Noord-Limburg, wel concentratie- en balansgebieden in Venlo en Venray (zie tabel).

	nader te begrenzen in uitwerking
concentratiegebied	Stedelijk Centrum Venlo (inclusief Kazernekwartier) Venlo Greenpark
balansgebied	Venlo Noorderpoort Centrum Venray

- b. Dat bij nieuwvestigers < 500 m² vvo of uitbreiding tot 500 m² vvo de primaire verantwoordelijkheid ligt bij de individuele gemeente en derhalve op gemeentelijk niveau gesaldeerd zal moeten te worden.
- c. Het feit dat de bestaande kantorenleegstand in Noord-Limburg en de onbenutte plancapaciteit buiten de concentratie- en balansgebieden aandacht behoeft.

3. Wonen

Doel

Het vastleggen van de gezamenlijke ambities, sturingsmechanismen (met instrumenten) en afwegingskaders (kwantitatief en ruimtelijk).

Uitgangspunten

Partners onderschrijven de in het POL2014 opgenomen algemene Limburgse principes en hanteren die als uitgangspunt. Bovendien zijn in de Omgevingsverordening Limburg 2014 regels opgenomen gericht op het bevorderen van een duurzame verstedelijking en het hergebruik van leegstaande monumentale en beeldbepalende gebouwen.

Naar aanleiding van de grote opgave die er ligt op het gebied van wonen zijn de gemeenten in Noord-Limburg eind 2013 samen met de provincie aan de slag gegaan om een regionale structuurvisie op te stellen.

Deze regionale Structuurvisie Wonen Noord-Limburg is in de periode november-december 2015 door de colleges van de 8 Noord-Limburgse gemeenten in ontwerp vastgesteld. De provincie heeft daarvan kennis genomen. Besluitvorming in de gemeenteraden is voorzien voor de eerste helft van 2016.

Afspraken

- 3.1. Partijen zullen uitvoering geven aan de Regionale Structuurvisie Wonen Noord-Limburg (hierna: 'de Structuurvisie') op de wijze en binnen de termijnen zoals beschreven in het ontwerp van het document.
- 3.2. Gemeenten spannen zich in om de vaststelling van de Structuurvisie door de gemeenteraad te laten plaatsvinden vóór 1 mei 2016.
- 3.3. In het geval een gemeente de Structuurvisie niet vaststelt op de overeengekomen termijn of gewijzigd vaststelt kan de provincie uit eigen beweging haar wettelijk instrumentarium inzetten om de doorwerking van de Structuurvisie voor die gemeente te garanderen.
- 3.4. De Structuurvisie kan tussentijds niet eenzijdig gewijzigd. Bij noodzakelijke (tussentijdse) wijziging vindt vooraf overleg plaats tussen partijen.
- 3.5. Zolang de Structuurvisie nog niet in werking is getreden, handelen partijen in overeenstemming met de visie, inhoud en werkwijze uit het ontwerp van het document.
- 3.6. Partijen treden met elkaar in overleg wanneer ontwikkelingen in strijd zijn met de bestuursafspraken (zie afspraak 1.7 en 1.8).
- 3.7. De Provincie zal voorzorgbepalingen opnemen in het hoofdstuk ruimte van de Omgevingsverordening Limburg, om te borgen dat er geen bestemmingsplannen (c.a.) worden vastgesteld die in strijd zijn met de gemaakte afspraken.
- 3.8. Onderlinge afstemming, monitoring en evaluatie vinden plaats op de wijze zoals beschreven in de Structuurvisie respectievelijk in documenten die ter uitvoering van de visie gezamenlijk worden opgesteld.
- 3.9. Op basis van de structuurvisie (waarin een regionaal afwegingskader is opgenomen voor nieuwe initiatieven) wordt voor 31 december 2016 een regionale woningprogrammering opgesteld, gebaseerd op de lokale afwegingen (bottum-up).
- 3.10. Deze afspraken zijn geldig tot en met het einde van de geldigheid van de nog vast te stellen Structuurvisie. De afspraken kunnen alleen na onderling overleg worden gewijzigd na instemming van alle partijen tot de voorziene herijking in 2019.

4. Energie

Doel

Doel van de nader uit te werken regionale energievisie en het actieprogramma is het realiseren van een meer energieonafhankelijke regio met een economisch gezonde woon-, werk- en leefomgeving, welke geschikt is voor toekomstige generaties.

Uitgangspunten

- De regio ondersteunt de 'Parijsverklaring' van het Klimaatverbond. Dit houdt in dat de regio zich maximaal inzet op het treffen van maatregelen die leiden tot een klimaat-neutrale regio. Dit vormt de input en impuls voor het realiseren van de Regionale Energievisie Noord Limburg.
- De Energiestrategie Beesel-Venlo-Venray is onderdeel van de uit te werken visie.
- De door de provincie aangeleverde nulmeting en gebruikte methodiek vormen de basis voor een, nog op te zetten, jaarlijkse energiemonitoring voor de regio.
- Provincie stelt kansenkaarten voor de duurzame energiebronnen beschikbaar.

Afspraken

Op basis van de huidige stand van zaken kunnen de volgende procesafspraken geformuleerd worden:

- 4.1. De gemeenten en de provincie leveren maximale inspanning om de doelen uit het nationale energieakkoord te realiseren.
- 4.2. Gemeenten en provincie stellen in 2016 de Regionale Energievisie vast met daarin een strategie gericht op faciliteren/stimuleren en een bijbehorend actieprogramma.
- 4.3. Focus van de strategie ligt op:
 - a. het stimuleren van energiebesparing bij de grootverbruikers in de regio en onderzoeken of het mogelijk is om de financiële prikkel daartoe te beïnvloeden
 - b. het stimuleren van stakeholders om duurzame energie opties te ontwikkelen waarvan in de regio de meeste potentie aanwezig is.
- 4.4. De regio werkt deze visie uit op basis van de kansenkaarten voor zon, wind, geothermie en biomassa,
- 4.5. Op basis van de kansenkaarten formuleren regio en provincie in 2016 samen voor welk aandeel duurzame energie te realiseren is in de regio Noord Limburg.
- 4.6. De uiteindelijke regionale energievisie zal bestaan uit het benoemen van potentieel per duurzame energiebron, de kansenkaarten en een set van kwaliteitsprincipes ([als input voor het Ruimtelijk Kwaliteitskader: zie bestuursafpraak 1.3](#))
- 4.7. De provincie neemt de jaarlijkse energiemonitoring op zich.

5. Detailhandel

Doel

De regiogemeenten willen *Adequaats inspelen op ontwikkelingen en trends in de markt zodat een gezond en gedifferentieerd winkelklimaat¹ in stand blijft.*

Uitgangspunten

- Behoud en versterking van bestaande detailhandelsstructuur.
- Kwaliteit in plaats van kwantiteit (het nieuwe groeien).
- Innovatie en dynamiek in de detailhandel op verantwoorde wijze faciliteren.
- Schaalvergroting op de juiste plek faciliteren.
- Clusters van volumineuze en grootschalige detailhandel dienen complementair te zijn aan bestaande winkelgebieden.

Afspraken

- 5.1. De basisprincipes en spelregels uit het POL 2014 worden door de regiogemeenten onderschreven en zijn de basis voor het regionale en lokale detailhandelsbeleid.
- 5.2. Grootschalige initiatieven met een bovenlokaal/regionaal effect worden ter instemming voorgelegd aan de regiogemeenten. Als toetsingscriterium geldt daarbij onder andere of het initiatief meerwaarde heeft voor de regionale detailhandelsstructuur en of voldoende rekening is gehouden met mogelijke ongewenste effecten. Het gaat daarbij om de volgende initiatieven:

Grootschalige initiatieven met een bovenlokaal/regionaal effect	
Algemeen: Het betreft detailhandelsactiviteit die in afwijking is van het bestemmingsplan en die betrekking heeft op een bruto toevoeging of wijziging van de branchering van:	
> 2.500 m ² bij een:	bovenregionaal verzorgend centrum; regionaal verzorgend centrum Bovenlokaal verzorgend centrum stadsdeel verzorgend centrum regionaal cluster met volumineuze detailhandel
> 1.000 m ² bij een:	lokaal verzorgend centrum alle overige centra en solitaire locaties

- 5.3. Concentratie van detailhandel in perspectiefvolle, elkaar aanvullende, winkelgebieden is van groot belang. Om dit versterken gaan de regiogemeenten in 2016:
- a. de specifieke opgave per winkelgebied aanscherpen;
 - b. de onbenutte plancapaciteit en restcapaciteit/leegstand buiten de winkelgebieden in beeld brengen;
 - c. de winkelgebieden concreet afbakenen.
- Met als doel om op termijn restcapaciteit/leegstand buiten de afgebakende winkelgebieden te saneren. Middels de regionale detailhandelsvisie wordt voorzienbaarheid gecreëerd. Tevens wordt onderzocht welke mogelijkheden (bv. instrumentarium) er zijn om te herstructureren c.q. saneren/transformeren.
- 5.4. De afstemming tussen de bovenregionaal verzorgende centra, zoals Roermond en Venlo, is ook van groot belang voor een gezond en gedifferentieerd winkelklimaat. De regionale afstemming voorziet niet in deze afstemming. In samenspraak met betrokken gemeenten zal de provincie de afstemming tussen regionale centra verzorgen.

¹ Met winkelklimaat wordt bedoeld het ondernemersklimaat, het voorzieningenniveau en de ruimtelijke kwaliteit van de winkelgebieden

6. Vrijetijdseconomie

Doel

Het ruimtelijke beleid ten aanzien van de vrijetijdseconomie moet voorwaarden scheppen om toerisme en recreatie de ruimte te geven en negatieve factoren voor de sector te beperken.

Uitgangspunten

- We willen een verblijfsrecreatie sector die gericht is op het aanbieden van een breed scala aan verblijfsmogelijkheden, verspreid over Noord-Limburg gevestigd en kwalitatief goed op peil. Het aanbod kenmerkt zich door diversiteit en voldoet zodoende aan de vraag van de klant.
- We willen een aantrekkelijke, gastvrije regio zijn voor dagrecreanten met een evenwichtige mix van groot- en kleinschalige voorzieningen.
- Het versterken van de toeristisch-recreatieve functie van de Maas c.q. het Maasdal.

Afspraken

In lijn met de visie zijn de bestuursafspraken gegroepeerd rondom de 3 invalshoeken verblijfsrecreatie, dagrecreatie en De Maas. De onderliggende analyse en toelichting (Regionale uitwerking POL Vrijetijdseconomie Noord-Limburg) dient als onderbouwing en maakt onverbrekkelijk deel uit van de navolgende bestuursafspraken.

Verblijfsrecreatie

- 6.1. Gemeenten en provincie zetten in op de komst van een regionaal expertteam, dat aan de hand van een afwegingskader, nieuwe en uitbreidingsplannen toetst op het terrein van verblijfsrecreatie. Status, rol, reikwijdte e.d. van dit expertteam wordt in 2016 uitgewerkt.
- 6.2. Er zal in principe geen medewerking worden verleend aan plannen tot nieuw vestiging van verblijfsrecreatie (campings en bungalowparken).
Nieuwe verblijfsrecreatie (campings en bungalowparken) is mogelijk mits:
 - a. kwaliteit wordt toegevoegd;
 - b. met positief advies van het expertteam;
 - c. verevening van toeristische capaciteit plaats vindt.Uitbreiding van bestaande verblijfsrecreatie (campings en bungalowparken) is mogelijk indien:
 - a. de uitbreiding bijdraagt aan kwaliteitsverbetering/transformatie;
 - b. met positief advies van het expertteam;
 - c. bij uitbreiding >25%: verevening van toeristische capaciteit boven 25% plaats vindt.
- 6.3. Provincie en gemeenten verkrijgen inzicht in alle harde en zachte plannen op het terrein van verblijfsrecreatie. Deze cijfers vormen de basis voor de verdere monitoring op dit terrein.
- 6.4. Regio en provincie trekken samen op om met de hoofddirecties van ketens van bungalowparken tot ontwikkelplannen ter verbetering van de toeristische aantrekkingskracht te komen.
- 6.5. De gemeenten organiseren werkateliers waarin belanghebbenden, onderwijs, brancheverenigingen, overheden en bedrijfsleven samenwerken aan vraaggerichte cases.
- 6.6. Handhaving van onrechtmatige huisvesting moet worden opgepakt door de samenwerkende gemeenten. De provincie beziet in hoeverre zij daarbij een faciliterende/ondersteunende rol kan spelen.
- 6.7. De Woonvisie is leidend ten aanzien van huisvesten van arbeidsmigranten en permanente bewoning op recreatieparken, met dien verstande dat nieuwe huisvesting van arbeidsmigranten op recreatieparken en permanente bewoning onwenselijk is en moet worden voorkomen. Bestaande huisvesting van arbeidsmigranten willen we afbouwen, zodra elders huisvesting mogelijk is. Ontwikkelingen met betrekking tot dit thema zullen dan ook in onderling overleg worden opgepakt.

Dagrecreatie

- 6.8. Het leefstijlenmodel gebruiken we om nieuwe ontwikkelingen te beoordelen op haalbaarheid en wenselijkheid. Niet meer van hetzelfde maar op basis van dit model kijken waar nog kansen liggen.
- 6.9. De gemeenten maken een kaart met het huidige aanbod aan dagrecreatie voorzieningen. Een dergelijke kaart inspireert/voedt de regio om duidelijk te krijgen over beleid en afstemming van voorzieningen.
- 6.10. De gemeenten informeren elkaar over grote, bovenregionale evenementen en verwijzen zo nodig naar elkaars evenemententerreinen.
- 6.11. De gemeenten zullen de bestaande routenetwerken verder door ontwikkelen en inzetten op het versterken van de synergie met het dagrecreatieve aanbod. Waar mogelijk worden nieuwe routevormen toegevoegd, bestaande routes verbeterd, en beter op elkaar aangesloten.
- 6.12. We werken aan een betere afstemming tussen overheid, onderwijs en bedrijfsleven met als doel om te komen tot instrumentarium dat leidt tot de gewenste professionalisering van de dagrecreatie voorzieningen.
- 6.13. We streven er naar om op basis van kwaliteit en maatwerk per gemeente horeca aan routestructuren in het buitengebied, zogenaamde pleisterplaatsen, mogelijk te maken.
- 6.14. De gemeenten willen afstemmen over nieuwe dagrecreatieve voorzieningen.
- 6.15. De regio zet samen met de provincie en betrokken organisaties in op het beter verbinden en vermarkten van de grote natuurgebieden.
- 6.16. De kwaliteit van natuur en landschap vanuit de toerist gezien dient een integraal afwegingscriterium te zijn bij alle ruimtelijke ontwikkelingen. Vanuit de POL-uitwerking Landelijk gebied zal een overkoepelend ruimtelijk kwaliteitskader (zie afspraak 3 in het algemene deel) worden ontwikkeld, hierbij zal recreatie en toerisme een van de afwegingscriteria zijn.

De Maas

- 6.17. Ruimtelijke afstemming in de regio over meer “grootschalige” speerpuntlocaties voor toeristische ontwikkelingen aan en op de Maas (in lijn met afspraak 6 uit het algemene deel).
- 6.18. Creëren gezamenlijk draagvlak met stakeholders, voor projecten als natuurvriendelijke oevers, dagstrandjes, etc.
- 6.19. Creëren gezamenlijk draagvlak met stakeholders, voor toeristisch-recreatieve projecten (zoals Fietsen langs de Maas) met inbegrip van het realiseren van ontbrekende schakels.
- 6.20. We gaan in overleg met de provincie en RWS om te proberen te komen tot verruiming van de strenge en beperkende regels voor het watervoerend winterbed van de Maas.
- 6.21. Met in acht name van het POL2014 brengen gemeenten gezamenlijk de toeristisch-recreatieve belangen in bij het invullen van de Delta-opgave voor de Maasvallei (uitwerking voorkeursstrategie t.b.v. het Regionaal Uitvoeringsprogramma Limburgse Maasvallei).
- 6.22. De gemeenten blijven investeren in de toeristische aantrekkingskracht van de dorpskernen langs de Maas. Hierdoor moet een keten van pleisterplaatsen ontstaan waar de Maas kan worden beleefd.

7. Landelijk gebied

Inleiding

Het landelijk gebied van de regio Noord-Limburg is divers van karakter; bestaande uit beekdalen, ontginningsgebieden en stuifduinengebied, terwijl ook het gebruik van dit landschap sterk varieert: natuurgebieden, concentraties intensieve veehouderij, recreatiegebieden en woongebieden. Om in de toekomst voldoende ontwikkelingsruimte te blijven bieden voor alle gebruikers is het belangrijk om keuzes te maken die afgestemd zijn op de ontwikkelingen en de wensen van die gebruikers.

Uitgangspunten

De ontwikkeling van de landbouw kenmerkt zich door schaalvergroting en nieuwe allianties bij de blijvers en door leegstand bij de stoppende bedrijven. Tegelijkertijd is groeiende aandacht voor de gevolgen van de schaalvergroting voor landschap en gezondheid. Vanuit het thema Vrijtijdseconomie wordt benadrukt dat een aantrekkelijk landschap een belangrijk decor is voor de toeristische voorzieningen in onze regio. En niet in de laatste plaats vormt een goed leef- en woonklimaat in het buitengebied een belangrijke randvoorwaarde voor alle bewoners van onze regio.

Hiermee staat de regio voor de opgave om in de regionale POL-uitwerking Landelijk Gebied de volgende zaken uit te werken én met elkaar in balans te brengen:

- faciliteren van de dynamiek in de landbouw;
- ruimtelijke kwaliteit behouden (afwegingscriteria voor nieuwe ontwikkelingen) en versterken (opgaven op het gebied van klimaat, water, natuur, landschap en cultuurhistorie);
- verbeteren van het leef- en woonklimaat.

Afspraken

Deze ambitie wordt door middel van bestuursafspraken geconcretiseerd. Deze afspraken bestaan uit een mix van beleidsstandpunten en vooral procesafspraken. De analyse en de bestuursafspraken vormen een basis voor een regionale POL-uitwerking Landelijk Gebied.

Ontwikkelruimte landbouw

Afspraak 7.1

De ontwikkelruimte voor de landbouw wordt beschreven aan de hand van een **regionaal ruimtelijk kwaliteitskader**.

Toelichting

De landbouw is gebaat met een helder toekomstperspectief waarbij duidelijk is waar zij welke ontwikkelingsmogelijkheden hebben. Streven is te komen tot één regionaal ruimtelijk kwaliteitskader waarin de economische, belevings- en toekomstwaarde van het gebied wordt beschreven. De kernkwaliteiten van de verschillende landschapstypen vormt een belangrijk gegeven. Evenals het absorptievermogen dat een gebied heeft om bedrijfsontwikkelingen in te passen.

De uitwerking van deze bestuursafpraak hangt samen met de uitwerking van de hierna genoemde bestuursafspraken en met de intentie om een regionaal Ruimtelijk kwaliteitskader op te stellen (zie afspraak 1.3). Ten behoeve van het ruimtelijk kwaliteitskader worden in ieder geval de volgende zaken uitgewerkt:

- Een heroverweging van het areaal *ontwikkelingsgebieden glas* dat beschikbaar is op basis van beleid en plannen, aangezien dit niet meer is afgestemd op de uitbreidingsbehoefte van de glastuinbouw. Deze heroverweging (mede op basis van de evaluatie van het Reconstructiebeleid) bestaat uit:
 - het (lokaal) heroverwegen van de ontwikkelingsgebieden glastuinbouw onder andere op basis van infrastructurele knelpunten, landschappelijke kwaliteiten, marktvraag, etc.;

- onderzoek welk hergebruik van de ruimte binnen de ontwikkelingsgebieden mogelijk is. In ieder geval wordt gedacht aan intensieve teelten en eventueel agglomeratielandbouw;
- de lokale heroverwegingen worden regionaal afgestemd vanwege de regionale samenhang (bv. regionale ambities met betrekking tot de Greenport Venlo).
- Het creëren van *ontwikkelingsruimte voor de intensieve teelten* aangezien de volle grond tuinbouw zich ontwikkelt naar een intensieve teelt waarbij wordt onderzocht:
 - welke impact de verschillende (intensieve) teeltondersteunende voorzieningen (hoog, laag, tijdelijk, permanent) hebben op het landschap en de ruimtelijke kwaliteit;
 - welke gebieden lenen zich bij uitstek voor grootschalige (nieuwe) initiatieven waarbij in ieder geval wordt onderzocht welke Ontwikkelingsgebieden Glas hiervoor ingezet kunnen worden?
- De regiogemeenten stellen gezamenlijk uitgangspunten op over de ontwikkelingsruimte voor agglomeratielandbouw waarbij met name wordt uitgewerkt: welke agglomeratielandbouw is passend op bedrijventerreinen en onder welke voorwaarden is vestiging in het buitengebied mogelijk?
- De regiogemeenten stellen gezamenlijk uitgangspunten op over de incidentele nieuwvestiging van intensieve veehouderijbedrijven waarbij uitgegaan wordt van een per saldo kwalitatieve verbetering van het leefklimaat er van uitgaande dat er sprake is van een verplaatsing naar een duurzame vestigingslocatie: onderzocht wordt of en hoe het principe dynamisch voorraadbeheer binnen het landelijk gebied kan worden toegepast. Daarbij wordt ook het vraagstuk rondom leegstand betrokken.

Mestverwerking

Afspraak 7.2

- a. Het uitgangspunt is dat er *binnen de regio voldoende verwerkingscapaciteit* is voor het mestoverschot uit de regio.
- b. De regiogemeenten faciliteren de bestaande mestverwerkingsinitiatieven, waarbij voor *grootschalige initiatieven in eerste instantie* ingezet wordt op vestiging op bedrijventerreinen.
- c. Binnen een periode van een jaar zetten de regiogemeenten een *regionaal monitoringssysteem* op.
- d. Nieuwe initiatieven dienen *verdergaande vormen van duurzame mestverwerking* te omvatten en worden gezamenlijk binnen de regio en met de provincie afgestemd.

Toelichting

In de regio is sprake van een mestoverschot. De regiogemeenten vinden dat er regionaal voldoende verwerkingscapaciteit voorhanden moet zijn om het mestoverschot uit de regio te verwerken. De veehouderij is aan zet om zorg te dragen voor de benodigde verwerkingscapaciteit op boerderijniveau of door te participeren in grootschalige verwerking.

Uit inventarisatie blijkt dat de bestaande initiatieven voor het realiseren van grootschalige mestverwerking voldoende is om een balans tussen mestproductie en mestverwerking te realiseren. Bij grootschalige mestverwerking zijn infrastructuur en eventuele effecten op de omgeving (zoals ammoniak en geur) belangrijke factoren. Daarmee vormen bedrijventerreinen een goede locatie voor grootschalige mestverwerking. Vestiging in het buitengebied wordt niet uitgesloten mits er geen locatie op het bedrijventerrein beschikbaar is, de locatie geschikt is (goede infrastructuur en omgevingskwaliteit) en de aanvoer met name uit de directe omgeving komt. Bestaande (grootschalige) mestverwerkingen in het buitengebied, die op een passende locatie in het buitengebied liggen, kunnen door ontwikkelen.

Ervaring leert dat niet alle initiatieven worden gerealiseerd. Het is van belang om regionaal de verwerkingscapaciteit en initiatieven te monitoren om inzicht te hebben of er voldoende capaciteit is of ontstaat.

In samenhang met de POL uitwerking Energie hebben duurzame vormen van mestverwerking de voorkeur. Het gaat om initiatieven waarbij het gaat om het opwekken van energie, het produceren van gas en/of elektriciteit en het vervaardigen van minerale concentraten. De regiogemeenten zullen, bij concrete initiatieven, samen onderzoeken op welke wijze zij extra kunnen faciliteren. Afstemming over gevallen bedoeld onder 2b en 2d vindt plaats om de balans tussen geproduceerde mest en te verwerken mest te bewaken maar biedt partijen ook inzicht in verschijningsvormen van verdergaande vormen van duurzame verwerking. Waar het gaat om initiatieven die in de nabijheid liggen van provinciegrenzen worden die ook afgestemd met de desbetreffende provincie.

Leegstand

Afspraak 7.3

- a. De regiogemeenten stimuleren het verminderen van leegstand door het ontwikkelen van *instrumentarium voor hergebruik en sloop* van vrijgekomen agrarisch vastgoed, waarbij in ieder geval ingegaan wordt op:
 - of het wenselijk is om een koppeling aan te brengen tussen nieuw agrarisch vastgoed en het voorkomen of verminderen van leegstand en zo ja, hoe;
 - gezamenlijk met de provincie de verplichting tot *asbestverwijdering in samenhang met de leegstandproblematiek* (of hergebruiksmogelijkheden) stimuleren;
 - gezamenlijk met de provincie onderzoeken of een *monitoring* van leegstaand agrarisch vastgoed haalbaar en noodzakelijk is voor het te ontwikkelen instrumentarium;
 - onderzoeken of samen een *excessenregeling* kan worden gecreëerd om te kunnen ingrijpen bij ongewenste verrommeling als gevolg van leegstand.
- b. De regiogemeenten stellen een *regionale aanpak plattelandswoningen* op dat dient als een handvat voor een lokale uitwerking.

Toelichting

De verwachting is dat de leegstand van agrarisch vastgoed de komende jaren toeneemt, met als gevolg verrommeling en wellicht oneigenlijk gebruik. Om verdere leegstand te voorkomen is het bestaand instrumentarium ontoereikend. Bij het ontwikkelen van nieuw instrumentarium wordt ingezet op de prioriteitsvolgorde:

- hergebruik binnen de agrarische sector;
- hergebruik door andere niet-agrarische gebruikers;
- sloop.

Aandachtspunten hierbij zijn verder het hergebruik van monumenten en beeldbepalende objecten en de gevolgen van het asbestverbod voor daken in 2024 (en bekijken of energietransitie een oplossing kan bieden). Op basis van de prognoses is de verwachting dat sloop onvermijdelijk is. Een (provinciale) sloopregeling in combinatie met een subsidieregeling die gericht is op kwaliteit (sloop in “kwetsbare gebieden”) is wenselijk. Onderzocht wordt of en zo ja, op welke wijze nieuwbouw van (agrarische) bedrijfsgebouwen gepaard kan gaan met sloop elders. Bij het ontwikkelen en inzetten van het nieuwe pallet aan instrumenten is inzicht in en monitoring van de leegstand (prognoses, feitelijke gegevens, kwaliteit, locaties) van belang. De regelgeving omtrent plattelandswoningen staat momenteel onder druk door jurisprudentie. Een gezamenlijke aanpak is gewenst om enerzijds in gesprek te gaan met de Rijksoverheid, anderzijds om gezamenlijk de jurisprudentie te vertalen naar gemeentelijk beleid.

Schone stallen

Afspraak 7.4

De *regiogemeenten* werken samen onder regie van de provincie in 2016 aan de uitwerking van de ambitie Schone stallen.

Toelichting

Naast de schaalvergroting binnen de veehouderij (zie afspraak 1 over ontwikkelruimte landbouw) speelt ook het onderwerp Schone stallen. De ambitie Schone stallen dient te worden vertaald naar concrete doelen op basis van wat *technisch, financieel en maatschappelijk haalbaar* is en passend binnen het op te stellen ruimtelijk kwaliteitskader (zie afspraak 3 in het algemene deel). Omdat dit telkens kan veranderen worden gezamenlijk regelmatig de doelen herijkt en bijgesteld. In ieder geval richt de uitwerking zich op de volgende onderdelen:

- *uitwisseling van kennis en expertise;*
- *het opstellen van een monitoringssysteem;*
- *onderzoek hoe om te gaan met latente ruimte en het voorkomen van opvulling van normen;*
- *heroverwegen van het gemeentelijk geurbeleid* (mede op basis van nieuwe regelgeving en in relatie tot de nieuwe inzichten op het gebied van gezondheid).

Aldus opgemaakt en ondertekend in 9-voud:

Namens de gemeente Bergen,
Dhr. B.J.M. Buiting

Namens de gemeente Beesel,
Dhr. J.J.L. Smolenaers

Namens de gemeente Genneep,
Dhr. J.P.M. Welles

Namens de gemeente Horst aan de Maas
Dhr. B Vostermans

Namens de gemeente Mook en Middelaar
Dhr. G. Wienhoven

Namens de gemeente Peel en Maas
Dhr. A.G.P. Janssen

Namens de gemeente Venlo
Dhr. mr. J.H.G.M. Teeuwen

Namens de gemeente Venray
Dhr. M. van der Putten

Namens de provincie Limburg
Dhr. H. Teunissen